

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XLV.

8 Noemvre. 1847

VIENA, 19: 31 oct. Maiestatea Sa se indurà prein un pre Inaltu Biletu a dispensà pre B. Lederer de Directur'a Bancului Nationale, intru recunoscenti'a multeloru merite conferindui fora taxa Ordulu Corunei de fieru de Clasea antai'a; si in locui a denumi pre D. Franciscu Breyer Cavaleriulu de Breynau fostulu pan' acum Vice-Presidentele al c. r. Camare de Curte univiersale.—Totu atunci Maiestatea Sa se indurà a dispensà in tota grati'a pre Comitele Antoniu Mai-latu de postulu unui Canceleriu de Curte ungrescu, si de o data al denumi fora taxa de c. r. Ministru al Statului.

Viena, 5 nov. st. n. Pre drumulu de fieru de media-nopte eri in 4, la 8 ore dem. se templà un infortuniu cu totulu tristu. Trasurile ce ambla intre Praga si Pardubitz, de negura preste mesura mare, ne potenduse vedé, se impinsera in'a de alta; si asia infortuniula se templà. Amendoue machinele, si trei cara se stricare reu. Dein personalulu drumului, machinistulu si incalditoriulu unui trasu remasera morti, doi conductori fura violati, altii mai pucinu. Deintre caletori unulu perí, altuia ise rupse un petioru, ér' altii unii se violara mai usioru. De violati se avù numai de catu tota grigea, si asupr'a templarei se incepura cercarile juridice. Pre séra drumulu, carele pan' la curatire erà impiedecatu, se deschise éراسi comunicatiuniloru ordinarie.

CLUSIU, 8 nov. st. n. In Siedenti'a dietale CX un deputatu dein Scaunulu Odorheiului facù inscientiare, cumcà Comisiunea censoria cercetandu articlii de lege sanctionati, in celu ce suna despre Urbariu se aflà, cumcà in al 5le puntu dein §. 1 au remasu a fora cuventele, ce atingu catimea pamentului, ce este de a se lasà in manule urbarialistiloru, deci in urm'a desputeloru asupra cercustarei acesteia se statorí, cumcà de ora ce acele cuvente remasera dein eroarea si intiéla penei, si in textulu latinescu sanctionatu de M. Sa se aflà, Guberniulu r. se bage cuventele acele, candu se voru tipari articlii de lege si despre cercustarea acést'a se inscientieze pre M. Sa. Dupa aceea aflanduse de facie si Guberniulu r. depusera juramentulu doi impamenteniti: Vincentiu Manz si Joane Paget, deintre cari celu deintaiu aretase quietanti'a despre 4500 fl. m. c. platiti ca taxa de impamentenire. Departanduse Guberniulu r. SS. si OO. in urmare proiectulu facutu de comit. Clusiniu statorira citarea in protocolu a decisiunei dein diet'a anului 1837, cumcà adera Staturile tierei nusi cunoscu drepturile impamenteni-

rei micusiorate prein diplomele, ce se dau impamentenitoru. Dupa aceea un deputatu dein comit. Zarand anucià cumcà tramitatorii sei nu voru a se deslipi de Transilvania, ci impreuna cu acést'a dorescu a se uni cu Ungaria. Si apoi Representatiunile si proiectele de lege statorite in Siedenti'a tr. se cetira, se adeverira si se tramisera la Exc. Sa Comisariulu r. Pana ce se faceau acestea unulu dein deputatii Crasnei intru intielesulu instructiunei sale capetate atunci descoperí, cumcà neci tramitatorii sei voiescu reapplicarea, Partiloru'. Ér' deputatulu Zarandului insinua protestatiune in contra greutatiloru, ce ar poté se cada pre baiasi prein articlii de lege a nutrirei soldatiloru.—

Clusiu, 9 nov. st. n. In Siedenti'a dietale CXI mai de insemnatu sunt desbaterile facute cu ocasiunea, candu Comisiunea censoria de rogamenti dede parerile sale spre mai multe de catu 20 rogamenti. Intre aceste ce atinge apasarea prein natiunea sasésca a romaniloru locuitori pre pamentulu regiu descaptà desputa ferbinte, se pote dice intaritata. Comisiunea in obiectulu acést'a proiectà, ca de la Deputatiunea sistemateca se se céra operatulu in obiectulu acést'a. Numai intrebarea acesta se aflà pre tape-tu; inse oratorii esira si in campulu desbaterei meritati. Despre o parte s'a spusu, cumcà romanii locuitori pre pamentulu regiu cu al sasiloru asemene dreptu posiediendu acelu pamentu, cu asemene dreptu potu pretende aplecare la tote dregatoriele si maiestriele; carea de ora ce li se denéga, starea loru ajunse mai la cea mai dein urma amaretiune si intaritare. Despre alta parte, singuri deputatii jurisdictiuniloru sasesci, parte negara, cumcà pre pamentulu regiu afora de cetatianulu sasu se pota posiede si altulu drepturi cetatienesci; negara, cumcà sortea romaniloru dein pamentulu sasescu ar fi apasatoria, ci cà ar fi mai de suferitu de catu a romaniloru dein pamentulu ungrescu, si cà lucrulu ar stá pre culmea intaritarii; parte acceptara cu semtire, cumcà escesurile, ce pote se facura de jurisdictiuni particulari, se ascriu natiunei intregi; si preste totu contradisera pertractarei gravamei acesteia pana ce caus'a romanimeii intregi dein Transilvania nu se va aduce inaintea legislaturei, si pre cum dechiarà un Domnu deputatu, Episcopulu Fagarasiului, carele caus'a acést'a o aparà ferbinte, nu va aretá plenopotencia dela romanii dein pamentulu sasescu. Intre aceea SS. si OO. cunoscondu si acea cercustare, cumcà Deputatiunea sistemateca in obiectulu acést'a de 3-4 ani pre lenga mai multe cercetari n'a capetatu re-

spunsu dein partea natiunii nob. sasesci: se stator, ca se se indrepteze Deputatiunea sistemateca spre asi impleni operatulu seu asia, ca in obiectulu acest'a in diet'a venitoria se se pota face decisiune meritale. Cele lalte gravamine si dorentie pre catu capetara partinire, parte se indreptara la Deputatiunea sistemateca, parte la Guberniulu regiu. Dupa aceste Exc. Sa Presidentele dechiarandu, cumca lucrarile dietei de facie sunt inchiate, invita SS. si OO-le pre diua urmatoria la 10 ore in basereca catedrale spre a asculta „Te Deum“, de unde adunanduse in Sala tieiei Exc. Sa Comisariulu r. va inchide diet'a.

Clusin 10 nov. st. n. Se tienu Siedenti'a dietale CXII cea mai dein urma. Obiectulu ei fu usitata solenitate a inchiderei. Staturile tieiei demaneti'a la 10 ore se adunara in basereca catedrale rom. cat. spre a multiami lui Dumnedieu pentru ajutoriulu si charulu versatu asupra marelui opu implenitu. De aci porcediendu in Sala tieiei, dupa ce se adeveri protocolulu dein Sied. tr., intra si Guberniulu r. Atunci Exc. Sa Gubernatoriulu denumi o deputatiune stralucita, carea cu onore se chiame pre Exc. Sa Comisariulu r., ca se inchida diet'a. Deputatiunea si impleni misiunea si anuncia, ca Exc. Sa Comisariulu preste pacinu se va infacisia. Guberniulu r. i esi spre intempinare pana la port'a dein afora a Salei. Si intra Exc. Sa Comisariulu r. impreuna cu asa suita numerosa militarésca, fiendu acuprinsu de vivatele neincetate a Staturiloru tieiei si a pre numerosiloru ascultatori de ambe sexele. Si cuprindiendu locu pre sugestulu de deinaintea portretulu in statura firésca a Maiestatei Sale, cu capulu acoperitu in cuventare latinésca dachiará, ca e inchisa diet'a, si lua remasu bunu dela SS. si OO. Spre aceea Exc. Sa Gubernatoriulu in limb'a unгурésca descoperi sentimentele SS. si OO-loru cuventandu multiamita pentru grati'a parentésca a Maiestatei Sale, multiamita si pentru ostenelele Exc. Sale a Comisariulu r., si rogandulu, ca sentimentele aceste sele faca cunoscute Maiestatei Sale. Pana ce spre cuventarile aceste in la-intrulu Salei resunau vivate dese, a fora in platéa Corulu militarescu cantá imnulu cunoscutu: „Domne tiene pre Imperatulu.“ Cu aceste Exc. Sa Comisariulu r. cu a sa suita se departa dein Sala fiendu petrecentu de Guberniulu r. pana la porta. Reintorcunduse Guberniulu r. Exc. Sa Gubernatoriulu indrepta catra SS. si OO cuvente caldurose amesurate ocaziunii, spre care dein partea SS-loru tieiei respunse Maiestrulu protonotariu Mari'a Sa Emericu Gálfalvi. Esindu intre vivate Guberniulu r. se adeveri si protocolulu Siedentiei acestia. Acum Exc. Sa Presidentele tienu catra SS. si OO ocuventare insufletita cautandu inapoi spre faptele dietei decurse, memorandu charulu reversandu asupra patriei dein legile aduse, incredentiarea restatorita intre Maiestate si tieira, marturisindusi ferícirea, ca potú conduce aste consuaturi plene de rezultate, si in urma roga pre SS. si OO., ca si dupa ce se voru despartí se bine voiésca ai tiené numele in dulce suvenire. Si vivatele erupsera inca la mediuloculu cuventarei. Sentimentele SS. si OO-loru érafi Maiestrulu protonotariu Mari'a Sa Emericu Gálfalvi le versa in cuvente. Dupa tote aceste Exc. Sa Presidentele provoca pre SS. si OO., ca sesi implenésca detorenti'a si subtu conducerei se mérga spre a lua remasu bunu de la Exc. Sa Comisariulu r.

Si asia se inchia diet'a dein 1846/7.

PRINCIPATELE ROMANESCI.

JASI 23 oct. Prein un oficiu Demnescu, Adunarea generale s'a chiamatu a se intrani la 1 nov. venitoriu.—Ploile necontentite a adusu reversarea rieriloru. Starea drumuriloru este nestrabatatoria. Cu tote acestea, dein cautarea economiei campiane, asta ploia este de celu mai mare folosu, cá un'a carea adapa cu umediéla campii, ce au patemitu de secet'a de doi ani, candu acest'a ar' poté inlesni putredirea sementiei lacusteloru, ce s'a ingropatu in pamentu. (Alb. Rom.)

A N G L I A.

LONDON, 14: 26 oct. Journalele de eri sera adusera acea momentosa insciantare, cumca guberniulu in urma se determiná a intreveni spre usurarea acei strimtorari pecuniarie. Usurarea stá intru implenipotentiarea Banculu Anglici a lati discountulu, inse cu procente mai mari. (Sci-rile mai noue inse aducu, cumca inanimarea publiculu nu tienu multu, si fundurile publice, dupa ce incepusera a se sui la acca mesura dein partea guberniulu, érafi au scadiutu.)

London, 17: 19 oct. Journalele insciurescu, cumca parlamentulu, carele dupa cursulu ordinariu ar trebui se se incepa numai cu capetulu lui januariu au feurariu, echiamatu pre joi (6) 18 nov.—Acesta straordinaria convocare a parlamentulu subtu aceste extraordinarie cercustari castiga aplausulu neimpartitu a tota jurnalistic'a.

E L V E T I A.

In acésta patria laudata a libertatei se intempla de un tempu in coce fapte, si se eau mesuri, care se paru cu totulu a dementi acca prerogativa de libertate, cu carea atatu érá de falosa Elvetia. Simptomele sunt amenitiatiöse, si reulu se pare asia a fi precuprinsu totu corpulu, catu viati'a politica acestui vechiu Statu republicanu e aproape de asi da sufletulu. Noi, pan'a ne intorce la desfasiurarea cauzeloru, ce au adusu duroros'a stare de acum, de o tam data ne re stringemu la insciantarea, cumca Elvetia e aproape de diua cei mai sangerose batai civili, si demin'a cea mai completa a asistentiei politice, cu tota necrederea celoru ce dicu: cumca Elvetia neci cum nu pote se incepa o bataia deintre sine.

Oserbatoriulu austriacu scrie: Noi suntem plenipotentiatu a dechiará, cumca c. r. Legatu in Elvetia, L. B. de Kaisersfeld, carele dela inceputulu turbariloru in Confederatiunea elvetica sia mutatu loculu dein Bern in Zürich, inscianta pre gubernatoriulu maiestru de cetatiani dein Zürich, cumca elu intru urmarea luatelu mandate a Curtei Sale in momentulu erumperei bataiei civili va parasí Elvetia si se va retrage la Bregenz. (J. des D. scrie dein 30 oct. st. n., cumca ministrulu Rusiei a lasatu Elveti'a, si cumca al Prusiei astépta orduri asemenea.)

G E R M A N I A.

DRESDA, 10: 22 oct. Conferentiele spre intemeierea unei Insociri de postia germane generale se incepura togn'a in 18 ale a., di de mare insemnatate pentru germani (diua bataiei si invingerei de la Lipsia). Numerulu plenipotentiatiloru e de 19. C. r. Comisariu austriacu deschise conferenti'a cu o cuventare. Dupa cum se

vorbesce cu temeliu, Austria proiectă pentru un porto comune, fora de a mai trebui a plăti si altu porto in lăintru; pentru o scrisoria simpla pan'la 5 mile 3 xr. c. m. pan'la 20 mile 6 xr., si preste 20 mile fora alegere cate 12 xr. c. m. Aceste propusetiuni potu se mai patia mic'siorari, si impartire intre mai multe graduri. Porto scrisoriloru ar fi se se impartia intre postia tramiatoriă si cea receptoră.

G R E C I A.

ANCONA. Se dice ca in Aten'a portarea violenta a legatului anglescu a reportatu in urma victoria, si ca partid'a francésca de la mortea lui Coletti sia pierdutudein anima. Ci cu tote acelea nu e vorba de un ministeriu Mavrocordat, ci mai multu se vorbesce de Tricupi, si Colocotroni. Ajutorirea Rusiei intru impacarea diferentiei turco-grecesci se dice a fi postita de contra intremidi-locirea mai deinainte. Chiaru si in London se pare a se firedicatu un sentimentu mai bunu pentru Grecia, dupa ce principele Albertu luă partea seracei Grecie persecutate. Principele se dice a fi indreptatu insusi o scrisoria contra L. Palmerston spre astu scopu, si Rusia inca indreptă un suatu bunu contra Constantinopole, ca de o cam data se se contenesca dela mai incolo intenderea mesurorulu coercitive in contr'a Greciei, că noulu ministru grecescu se aiba tempu de ase poté orientă in trebile sale.

I T A L I A.

Diariulu de Roma, nr. 86, dein (14) 26 oct. publica una insciantiare dein partea Secretariului Statului dein 12 oct., prein care Motu-proprio dein 2 ale a. in catu pentru organizarea Consiliului si Senatului Romei mai de aproape se determina.

ROMA, 16: 24 oct. Cardinalele Secretariu al Statului sia cerutu demisiunea, si PIU IX se pare a i o fi datu. Ca urmatori, inse numai dupa parere, se numescu Cardinalele Baluffi au D. Fornari acum nunciu in Paris.

P E N I N S U L A P I R E N E A.

MADRID, 13: 25 oct. Narvaez e denumitu de presidentete al Consiliului ministeriale si dispensatu de ministeriulu celoru dein afora, carele se incredentiă ducelui de Sotomayor, ér' al marinei lui Don Manuel Beltran de Lis.

Parechi'a regale se pare multiamita, macar' unii vreau a vedé semne de ne multiamire pre lenga totesemnele dein afora, ce se parna arată contrariu. Se vorbea, ca Serrano s'a lasatu de capitanatulu Granadei, si ar avé de cugetu se vena érași in palatiu, ce inca nu s'a templatu. Secretulu secretorulu e, ca nimene nu pote precepe, in ce modru s'a potutu templá acea impacare asia in scurtu, si catu tota lumea se remana multiamita: Regin'a, Regele, Serrano, Narvaez, si Maria Christin'a. Ci togma acestu secretu e secretu.

REMEDIU IN CONTRA COLEREL.

CANDU tota lumea incepù érași a luă grige de acea misteriosa si infioratoria plaga a omenimei, ce in Europa mai alesu in anii 1830 si 1836 cerù atatea victime, si cu pasi rapedi se pare a se apropiă totu pre aceleasi carari contra Europa,

macar' ca scirile mai noue cu ceva se paru mai alinatorie, candu de acesta frica si spaima cuprinse unele gubernia ausi inceputu a tramite barbati amblati in scintiele medice in provinciile ce incepura a fi espuse acestei cumplite batai,—nu fora cale socotimu a fi, cu tote ca nu suntemu judeci competenti in atare materia, macar' a impartasi scirea de unele remediuri proiectate de cei mai buni si mai renumiti cunoscatori in partea acesta.

Se scrie in Times, cum ca cunoscutulu (cui e cunoscutu) Chemicu Herapath in Bristol, carele cu ocașiunea cei mai dein urma cercetari a acestei plagi in Anglia, o luă de obiectu multipelor sale oserbatiuni si sperimente, aceste urmatorie au aflatu ca resultatu cercariloru sale:., 1) Caus'a Colerei e un veninu animariu, pricepatiosu dupa mirosulu puturos, ce se revérta dein subiectele colerei vie si morte si dein vestimentele lor. 2) Ea nu e idrogeniu de sulfure, neci idrosulfuratu de amoniacu, pentru ca nu resolve sările de plumbu si de cusutoriu, si subtlu reagentia nitratulu de argentu nu forméza de catu un resolutu rosu déca se espune la sore. 3) In corpulu viu acestu veninu intra numai prein plumuni, ér' prein inochiare (ineculatio) nu se propaga. 4) Contagiulu se pote templá prein imbracamente, asternute si alte; de aci spelatoriele sunt mai cu alegere espuse. 5) Nu toti omeni subtlu acelesi cercustari sunt intr'asemenea capaci de contagiu, inca si totu acelasi individuu acum mai multu acum mai pucinu e capace 6) Acestu veninu se surupa prein gazu de Chlorin, si preintru o caldura de 300° Fahrenheit. Chloridulu de zincu a lui Sir W. Burnet, si nitratu de plumbu alui Ledoyen, cu tote ca sunt asia eficaici in contra efluvielorlu imputite ordinarie, aici nu ajungu. Singurulu midiu-locu preventivu chemicescu, in care io (Herapath) in adesele mele espusuri in contr'a veninulu de coleram' am increditu, a fostu gazulu de Chlorinu, si pre acestu-lu tienu io de un remediu aparatoriu perfectu, déca afumatur'a a fostu deplinita. Dupa aplecarea acestorlu afumari cu chloru in Bristol, cadu proportiunea casuriloru de morte de colera dela 10 la 3 pre di. Io mai nu me indoescu, cum ca déca tota naea venitoria in Anglia dein partile contagiate s'ar supune unei deplene afumaturi cu Chlorin, cu totulu amu remané scapati de acestu contagiu. De ar trece inse plag'a dein intemplantre preste acestu cordonu, atunei ar trebui că tota cas'a in tienutulu contagiatu de trei ori pre di acuratu si totu deo data se se afume. Ca ast'a se fia cu eficaicia, pune togm'a dupa port'a casei de contra cale o mestecatura de trei parti de sare ordinaria si o parte de pietra acra, si torna pucinu acidu de putiosa deasupra. Ductulu dein la-intru al aerulu va lati gazulu de Chlorinu in tote partile casei si va frange acea miasma. De e contagiatu vestimentulu au scimburile, si te temi se nusi pierda faci'a prein gazu, punele pe un euptoriu cu o caldura de 250 pan' la 300°,—cam cum e caldur'a coptoriulu de pane,—si des-contagiarea va fi deplenu."

M U S U R U S.

(Capetu).

Tatalu acum multu numitului Costantinu Musurus fù secretariu principelui Romaniei Ipsilanti, si ca Asociatu a marei case negociatoresci a lui Georgiu Hagi-Costa omu pré avutu. In urm'a

batailoru revolutiunei francesci inse cadiu firm'a lui Iagi-Costa, si impreuna si Musurus. Ci ruin'a se pare a nu fi fostu de plenu, si ostare buna cuvenentiosa mai remase betranului Musurus impreuna cu stravechiulu bunu al familiei in Candia si dupa acelu infortuniu. La mortea parente-scu Costantinu Musurus era numai de cinci ani de dile, si spre educatiunea indatenata de buna ora tramesu la o scola monasteresca in insula Naxos. Deintre ceilalti intr'asemenea pre cu talente alui frati, Paulaki e astadi secretariu atotu potentiosu si dragomanu al Vezirului Tahir Basi'a in Bosnia, er' Jani comembru al Consiliului imperatescu „de folosulu publicu“ in Stambulu si de o data editoriu al gazetei grecesci „Telegrafu“. Pentru greculu de Fanar in dilele mai de multu cararea firesca pentru vietia era dragomanatululu, pentru caprein politetic, intorsuri fine si intremidilocituri intr'asta deregatoria mai curundu potea cineva se ajunga la bani si ranguri. Antai'a cercare spre intemeierea unei esistente incepu tenerulu Musurus a o face pre o naebelica austriaca, care pre tempulu rescolei grecesci mai multi ani implenia servitiulu in archipelagu, si adese ori venia la Naxos. Dupa restatorirea pacy D. Musurus si-cerca fortun'a in Viena, ci se pare a nu o fi aflu-tu, si se reintorse dupa suatulu intiepletiloru amici erasi in suburbiulu grecescu in Fanar. D. Costantinu Musurus e cam de midiuocu la statura, ci pre bene dotatu de catra natura. Neci se va mira nimene, ca fia principelui de Samos intre toti alti petitori dede preferentia tenerului albetiu si frumosu Fanariotu. In Samos, unde principele Stefanu Vogoridis cu buna invoirea inal-tei Porti tramise pre ginere-scu ca Locutienatoriu, merse lucrulu cu multu mai bene si mai cuveni-tu de catu pre corvet'a austriaca in archipelagu, au in casa de rugamente acetatei imperatesci de Austria. Adeveratu, ca intru o insula mare si lo-cuita numai de greci suadatosi un Locu-tienato-riu are destule de lucratu, ca se pota pretuten-denea tiené legea si superioritatea in autoritatei. Ci fia laudatu Dumnedieu, ca gubernarea incasi are laturea placuta, celu pucinu in Samos, unde pre lenga nendemanarile de tote dilele ale dre-ptatei, si darile sunt de a se computa, si pre len-ga acelea sportule, taxe, procente si alte venitu-ri legitime nu lipsescu, carele teneriloru Fana-rioti totu de a un'a le face desfetare, si precum seaude neci pre aiureanu sunt de totu urgisite. Talentulu si abiletatea vice-regululu dein Samos la locu mai inaltu fura pretiuite intru tota inten-derea loru, si postulu de Legatu al Maiestatei sa-le bizantine la Curtea dein Atena puse pre D. Musurus intr'o mica de ora pre oasemene inal-time cu cei ce mainte le fusese sierbitoriu si cli-ente. De actulu, cei desfacu relatiunile politice catra curtea grecesca, judece fia-care cum vre. Noi nu suntemu neci aparatori neci acusatorii D. lui Musurus, si prein notiti'a de mai susu voimu numai a arata, cum ca un barbatu de o origine respectata si stravechia, si de un nume personale ne atensu, de un barbatu care cu zelu si talentu apara caus'a Despuetoriului seu impe-ratescu, si prespre acea ginere unui principe si cumnatu unui Domnu imperatitoriu in realitate *) nu asia tare cu nedreptulu de un tempu in co-incepu a trage luarea amentea publiculu europe-scu asuprasi.

*) Domn'a Sturza, Principes'a Moldovei, esora cu Dna. Musurus.

P R I N C I P I A

de limba si scriptura.

XXXIII.

Acestu tempu conditionatu dupa form'a dein afora alaturata cu alta forma latina, in une ver-be s'ar pare a fi identicu cu tempulu latinu cei dicu imperfectu-conditionatu in a rem etc. Ci remasiti'a acestui tempu si in imperati-vulu negativu in 2. pers. pl. precum: *κδ εζ τιμε-ρειν*, — *κδ εζ αντισταρειν*, ce si pan'acumse legu in cartile baserecesci, dreptu care neci socotimu de lipse a mai cita esemple dein cele vechi,—pre-cum si formarea tempulu nostru dela preteritu arata, ca acea parere nu pote se ste, precum a-pare mai alesu dein fure, tiensure, carele sunt latinescile fuerint, tenuerint.

Dein acelasu tempu omogenu al latiniloru, in ero se paru a se trage si futurulu in ce-lalte limbe romane, precum: it a l. canteró, cante-rei, canteria; span. cantaré; port. cantarei, can-tar; prov. chantarai, chantera, chantaria; franc. chanterai, chanterois. (Vedi inse si Diez Gram-der roman. Sprachen, t. 2. p. 100)

6) Infinitivulu, carele noi acum, afora de candu intr'un tempu conditionatu-lu punemu in-aintea auxiliariului pr. facere-ai, totu de a u-n'a-lu dicemu scurtatu in á, e au í, fora silab'a respunditoria latinescului re, cei vechi inse for-te desu-lu diceau intregu, si aiurea si mai alesu dupa preposetiunile de-a, carele ei le legau in-tru o silaba *ατ*.

Esemplesunt ne numerate, noi vomu cita in-se numai ce ne va cadé mai antaiu a mana de-in mai multe carti.

BO, gen. XLI, 46: *ερά ατ φηρτ* *Ιωσιφ δε τρενη-ζειν δε ανη*, — acolosi V. 49: *αση αδδνηκ Ιοσιφ φαρμ μβεδρξ μδλτξ πβηηε, κα ση ηζηηηδλ μβρην, πρετρητα κδμ ατ ηδμ ζραρτ στβδρξ, κβ ηδ πδττ ηδμ κρδ.* Ex. XVII, 1: *ακολω ηαβτ ηβηδδλ απκ ατ βτρλ;* — XXV, 38: *φβ ση λβοτοριυ δε μδκ ση βαε ατλ στ ηη περτ.*

CF. a 4 dupa Rosali: *κβρορα ε ουρητ ασβλα, ση αση ηρηνι φζμτλ ση κασα σα, ση σμητ ββηη ηδμ αν ατ ττρερτ μηλξ ατ αρξ δελα μησελαμε.*—Dumin. 5 in a-juniu: *τε ησ ηδ βλκδττε ρβδξ ηε ητελεττδρα λωρ ση ποχτξ ηεβδητκξ, ση ηεβτξ πρε εν κδμ πρε ρβδρε ση α πβτρητ κηη ποτ ητρα ατ σλαβα λδη*

PS. ps. XVI, 11: *ωκην σβη αν ηδερξ αν πλε-καρτ πρε πβμνητ.* PS. XXXVI, 8: *ηδ ρβχηη, ατ φα-τρεξ βηκλσδτ.* PS. LXXXVIII, 22: *ση φικλ φβρ-λεψη ηδ εα αδαυε ατ φατρεξ ρβλ λδη.* PS. CXXV, 3: *καδ μβρητ δηλ ατ φατρεξ κδ ηον, φαπτδνημ βεεηηηδνη.*

LI. Chrys. p. 22, a: *κβητ πρε φικλ ηδλ τηλ σμητδρ ηβηδτ αλ δαρλ.* Basil. p. 3, a: *ση δκηε κββηητ ηδσηκη-εδλ ρετδλδη ηοητδ ατ κε μαρ λ δαρδλ σβητδλδηη δλ.*

PI. p. 19, b: *δε ουκην κα ατψητ τουη σβ ηδ ηττβε-αε κε μαρτ πρεωυη, p. 25, b: ηρηπτ ατκα ηηε καδε κδ μδλτ αλε μαη ηητρεβαρτ, κβχηη κοκονη αδ ουχη, p. 44, b: κα σβ φιε δε αλ δαρλ δηηδεοτδλ ηδ κββηητε δε μβρηε πρε δμνηεδ.*

PrI. prov. I, 2: *ακβηοαυερα ηητβληητδνη, ση ακβ-υεταρξ κββηητε δε μνητε, etc. etc.*

Dupa aceste supuna lectoriulu benevoitoriu intr'aste si alte carti un firu necurmatu, ce ade-veresce catu de comune fu ore-candu usulu acestei forme prelungi in infinitivu, care acum e asia raru. Ci a tari scurtari trebuira a fi dein tempuri pre vechi, dupa ce nu numai alte limbe romane mai noue ne arata asia urme, ci si chiaru latin'a nu numai in for-marea tempureloru compuse ci si mai alesu in impe-rativi, carii in activu in tote patru conjugatiunile sunt puri infinitivi fora re, ci carele apoi totu n'a re-masu afora dein acelasu tempu in pasivu.

P R I V I L E G I A L E

Baserecei grecesci unite date de LEU Papa X.

CONCILIUU diplomatecu, de carele in nr. trecutu grairamu, intre altele coprinde si o bulla papale de Leu X pentru baserece'a grecesca unita, care, ne avendu toti Bulariate romane pre mana neci cartea invetiatalui G. Pray, (Specimen Hierarchiae Hung. PP. II. Posonii, 1778, in 4-o), dein carea autoriulu Codicilului o descrie, si mai interesatoria fiendu de catu se o trecemu cu vederea, o publicamu aici, dupa cum apromesese-mu, in textu originale si in versiune.

B. Fejér dice:

Leo X Papa, Graeci ritus unitos tæ-tur, diversisque ornat privilegiis.

LEO Papa X, ad perpetuam rei memoriam. Accepimus nuper, quod licet dudum in Concilio Florentino sub felicis recordationis Eugenio Papa IV, Praedecessore nostro, in quo inter caeteros Principes et Praelatos Imperator tunc Graecorum, et quam plurimi alii Praelati nationis Graecae pro unione facienda de orientali Graecorum cum Romana Ecclesia, re tam diu a Praedecessoribus nostris Romanis ac tota Christiana Republica desiderata, interfuerint, inter alia statuta determinatum est, nationem praedictam, in quibusdam eorum ritibus et observantiis, quae non imputabantur haeresi, permanere, et inter caetera scilicet: quod presbyteri in fermentato celebrare, ac sub alia forma quam romana baptizare, videlicet: Baptizatur servus Dei in nomine Patris et Filii et Spiritus S. Amen. Item quod ordinati in sacris matrimonio ante ipsorum Sacrorum Ordinum susceptionem contracto uti, ac barbam nutrire, venerandumque Sacramentum sub utraque specie omnibus, etiam pueris, ministrare possint per dictum Concilium statutum, ordinatum, ac decretum sive permissum fuerit; tamen Ordinarii locorum Latini ipsam nationem super dictis ritibus et observantiis, in locis ubi de praesenti Graeci morantur, quotidie molestent ac inquietent, cogentes pueros ipsorum et alios, eorum more baptizatos, iterum more Romanae Ecclesiae rebaptizari, dictumque Sacramentum sub utraque specie omnibus, etiam pueris praedictis, minime administrari debere, neque barbam nutrire, neque in fermentato, sed in azymo celebrare, ac in dictis sacris Ordinibus ordinatos matrimonio nequaquam uti debere; propter quae et nonnulla alia quotidie in populo diversa scandala exoriuntur, ac in dies nisi de opportuno per nos remedio provideretur exoriri contingeret. Considerantes autem, quam operae pretium, pium ac necessarium sit, ut unio praedicta multo labore quaesita . . . per Romanos Pontifices . . . conservetur, et dictorum Graecorum molestiis ac impedimentis huiusmodi obvietur, nec non quieti ipsorum atque animarum consolationi in praemissis opportune consulatur, ritus quoque et observantiae in eorum Ecclesiis et alibi juxta antiquam ipsorum consuetudinem conserventur, motu proprio nec ad alicujus nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra liberalitate et ex certa scientia nostra, ac de Apostolicae potestatis plenitudine, dictis Graecis tam praelatis quam aliis personis nationis Graecae, et eorum cuilibet, ut eorum ritibus ac observantiis sive consuetudinibus, ut praemittitur, uti ac illos et illas observare, Missasque et alia divina officia secundum eorum antiquam consuetudinem cele-

brare . . . possint, motu et scientia similibus tenere praesentium concedimus et indulgemus. Et insuper, quod nullus A. Episcopus, Episcopusque ordinarius Clericos Graecos ad sacerdotium promoveri audeant, ac quod in dioecesi, ubi Latini et Graeci inhabitant et solum A. Episcopum sive Episcopum latinum ordinarium habent, dictus A. Episcopus sive Episcopus circa negotia et causas dictorum Graecorum Vicarium Graecum ipsis Graecis gratum, vel per ipsos Graecos eligendum, ex quo vir Graecus melius graecos mores novit quam latinus, eorum stipendio et salario retinendum deputare; quodque in causis appellationis ad Metropolitanum, si forsitan Graecus non esset dictus Metropolitanus, similiter in dictis causis iudicem Graecum deputare teneantur. Et insuper, cum in parochialibus Ecclesiis ipsorum Graecorum ex antiquissimo et hactenus observato ritu non nisi semel in die per unum Sacerdotem celebrari liceat, et tamen nonnulli Sacerdotes Latinorum dimissis ipsorum propriis parochialibus Ecclesiis, ut praefatos Graecos in iuria afficiant, et ad disturbandum eorum ritus et consuetudinem huiusmodi, nescitur quo spiritu ducti, interdum altaria dictarum parochialium Ecclesiarum praecupant, et inibi contra voluntatem eorundem Graecorum Missas et forsitan alia divina officia celebrant, adeoque dicti Graeci saepe numero sine auditione Missarum cum magna animarum molestia festis et aliis diebus, quibus missam audire consueverunt, remaneant: Nos autem ad obviandum scandalis, et providendum ne in futurum molestiae huiusmodi Graecis ipsis inferantur, Sacerdotibus latinis praedictis, ne de cetero Missas et alia divina officia in dictis ecclesiis eorundem Graecorum celebrare, Magistratibus vero, si qui sunt, ne dictis sacerdotibus auxilium et favorem praestent, nec non, ut nullos ritus et ceremonias in dicto Concilio Florentino vel alias approbatos blasphemare aut reprobare seu improbare; ac ubi duo, unus Latinus alter vero Graecus, ejusdem loci . . . sunt Episcopi, Episcopus latinus de personis ecclesiasticis et saecularibus Graecis, ac de Jurisdictione Episcopi Graeci, vel aliis quibuscunque ad Episcopum graecum quomodolibet spectantibus, nullatenus se intromittere praesumat, sed Episcopus latinus Latinorum, Episcopus vero graecus Graecorum, dumtaxat curam, regimen ac jurisdictionem respective habeant et exerceant. Et insuper, quod presbyteri latini in Ecclesiis Graecorum neque celebrare, neque funeralibus, nuptiis ac baptismis et aliis Graecorum actibus publicis et privatis interesse aut se immiscere, nisi ad hoc specialiter per ipsos Graecos vocati fuerint, audeant vel praesument. Quod Clerici et presbyteri saeculares, monachi Graecorum eorumque Ecclesiae ac monasteria, bonis quaecunque de jure sive consuetudine vel alias quomodolibet ad ipsos pertinentibus uti, potiri, et gaudere libere et licite possint et valeant; nec non Abbates et monachi graeci, eorumque monasteria et loca et bona quaecunque, omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, indultis, gratiis et praerogativis in Bulla Magnae nuncupata contentis, Fratibus Ordinis minorum regularis observantiae, eorumque monasteriis, locis et conventibus tam per dictam bullam, quam alias quomodolibet concessis et concedendis, etiam uti, potiri et gaudere possint. Nec non viduae presbyterorum vel Clericorum graecorum, in castitate juxta Ritus graecorum viventes, iisdem immunitatibus, exemptionibus, privi-

legiis, quibus, viventibus eorum viris presbyteris seu Clericis, gaudere poterant, gaudeant et fruatur, motu, scientia et potestate paribus concedimus, decernimus et declaramus; ac ita per A. Episcopos, Episcopos, et alios praelatos, presbyteros et Clericos Latinos, pro dictis et quibuscunque aliis ejus videlicet praelatis et suis majoribus, sub suspensionis a divinis, aliis vero inferioribus sub excommunicationis latae sententiae, privationis beneficiorum Ecclesiasticorum quae obtinent, ac perpetuae inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda, ipso facto per quemlibet contrafacientem incurrendis poenis praecipimus, mandamus, quatenus praesentes litteras ac omnia in eis contenta inviolabiliter observent, sicque per quoscumque iudices in Romana Curia, vel extra eam in quacunque Instantia judicari, sententiari et definiri debere, sublata eis et eorum cuilibet aliter judicandi, sententiandi et definiendi facultate, ac irritum et inane, quidquid secus super his a quocunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus Venerabilibus fratribus nostris, Casertino et Asculano Episcopis, per haec scripta committimus et in virtute sanctae obedientiae mandamus, quatenus eisdem Graecis, tam presbyteris et Clericis Religiosisque praedictis, quam saecularibus et aliis personis dictae nationis Graecae efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant per se vel per alium seu alios, praenominatos et quemlibet ipsorum Concessionibus, indultis, gratiis ac indulgentiis, nec non statutis, decretis et ordinationibus praedictis pacifice ac perpetuo frui gaudereque: non permittentes eos et eorum quemlibet in praemissis aliquo quaesito colore molestari, impediri, perturbarique: Contradictores quoslibet, praedictas et quasvis alias censuras et poenas ecclesiasticas aggravando, et reaggravando, interdictumque ecclesiasticum . . . apponendo, et alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, comescendo, invocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachii saecularis; non obstantibus etc. Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris, die XVI Maji, Anno MDXXI, Pontificatus nostri anno nono. (Apud Pray Hier. S.P.I, p. 382-389).

Pray adauge p. 389, sub nota a): „Ex Bulla Clementis VIII, data 26 Martii anno 1526. Tametsi Pius Papa IV, Privilegia haec anno 1564 ad arctiores limites redegerit.“

(Va urmá romanesc)

V A R I E T A T I.

In Districtulu Rodnei, cu ocașinea infientia-rei Regimentului al 2-le romanescu aflanduse cateva sate dein acestu Regimentu forte imprestiate preintre munti, se formara chiaru de nou la locuri mai indemanate pentru servitiulu militare-scu, numinduse Parva, Nepos, Romuli prein Capitanulu Gozomeli, carele dein demandarea mai mariloru le organiza. Acestu barbatu cunoscutu fiendu de omu forte versatu si prefacutu in istoria si in alte scientie Inalt'a Prefectura militare (General-Comando) dein Transilvania lasa in locu numirea sateloru facuta prein elu, spre eterna aducere a mente despre originea noștra cea stralucita de la Romani.

Capit. Popu.

ARTICLI DE LEGE URBARIALI.

(Urmare)

§. 2. Quoad tales urbariales contractus, vigore quorum coloni urbariales suas sessiones et servitia urbarialia redemissent, vel relate ad ur-

bariales suas praestationes et servitia, praesenti in urbario stabilita mensura, minori in mensura convenissent, observandum: quemadmodum domino terrestri salvum est, ad rescissionem similium contractuum ordinaria juris via procedere, ita etiam taliter redemptis subditis, si contractualibus conditionibus, reflexe ad praestationes et servitia praesente urbario defixa, gravatos semet autumarent, post introductionem praesentis urbarii, ad rescissionem contractus, vel tollendum praevigentem eatenus usum ordinaria pariter juris via agere, jus competit.

§. 3. Colonis, sive certas urbarialium suarum praestationum et servitiorum species, seu vero sessionalia constitutiva, et illis adhaerentes urbariales praestationes et servitia, libera cum dominis terrestribus ineunda compositione mediante, ad longius etiam tempus redimere, porro quoque licitum erit.

§. 4. Ad validitatem talium compositionum requiritur, ut illae cum interventu tabulae urbarialis ineantur; cujus erit invigilare, ut similes compositiones ex mutuo et libero partium consensu profluant, et in illis, seu in pecunia, seu vero alterius cujuscumque generis, stipulatae praestationes et obligationes, maxima in particularitate, prout stipulatae redemptionalis summae quantitas, ac solutionis termini, distincte et summa cum praecisione ac claritate exprimantur: quin si compositiones, et constitutiva sessionalia pro objecto haberent, ad id etiam attendere, ut constitutiva in sua integritate permaneant, extravillana ab intravillanis haud avellantur, et seu intra-seu vero extravillana minores in particulas sub annullatioe contractus, minime subdividantur.

§. 5. Si conditiones contractuum tractu temporis inutiles et impossibiles evaderent, in vicem similium conditionum, si partes eatenus inter se convenire non possent, via tabulae urbarialis, aliae atquivalentes conditiones erunt substituendae.

§. 6. A compositionibus, ad indeterminatum tempus initis, utrique parti annuali praemonitione praemissa, recedere licitum erit.

§. 7. Subditis etiam, qui vel ipsi vel vero eorum praedecessores, a 12 annis patriae hujus incolae fuerunt, ratione sessionum colonialium per se tentarum, vel specialium etiam praestationum tali sessioni adhaerentium, jus qualicumque sub titulo, contrahendi et possidendi conceditur.

§. 8. Similes contractus, coram fide dignis personis semper ineundi; pro validis tunc tantum considerandi erunt, dum tabulae urbariali exhibiti, dicta tabula, illos requisitis §. 4. hujus articuli praescriptis, praeditos esse, mutuo videlicet partium ex consensu initos haberi, praestationum et obligationum omnes species, sint illae seu in pecunia seu vero in natura stipulatae, redemptionalis summae quantitatem, solutionis terminum, maxima in claritate expressos esse, comperiret, quo comperto marchali congregationi fine publicationis, transponet, institutaque publicatione, interventa licet contradictione, congregatio, cum omnibus eo spectantibus actis, r. gubernio, ex capite exercendae circa integritatem fundi contributivae superattenditiae, substernet; r. autem gubernium, si hoc ex obtutu reflexiones haberet, illas fine dilucidationis universitati communicabit, vel si contradictio interposita non esset, contractum pro effectuatione remittet; universitati demum incumbet, contractum, protocollo hunc in finem deservituro, per extensum inferri, et effectuari curare.